

ÉLŐ ERDÉLY EGYESÜLET

Atyha

HONISMERETI ESSZÉ

**Péter István
Marosvásárhely
“Unirea” Nemzeti Kollégium**

2014

Nehéz elképzelni a mai világban egy olyan helyet, ahol a harmónia és a nyugalom teljes egészében jelen van, mindenféle külső zavargás nélkül. Sokan azért szórják a pénzt és utaznak el távoli helyekre, hogy egy picit kikapcsolódjanak és magukénak mondhassák a csendet. Néha viszont megérné a sorok között olvasni vagy jelen esetben túlnézni a materialista világ kerítésein, hisz olykor amit igazán keresünk az talán pont ott lapul a szemünk előtt, de ugye egyes dolgokat az ember csak a szívével lát igazán...

Hargita megye szélén, a hatalmas sóhegyek rejtekében fekszik az a csöpnyi falu, amelyről ez az egész beszámoló szól. Becses, sokra visszatekintő neve Atyha. Véleményem szerint ez az a település amely nem más mint a szín tiszta nyugalom és béke. A népnyelv Firtos gyermekeként is ismeri, mivel a közeli hegy az árnyékával is védi a települést.

A helyi emberek és Orbán Balázs irományai szerint, Atyha egy öt gyerekes apa legkisebb fiának öröksége. Kiment egyszer az apa a Firtos hegy tetejére és szerre szétszította nagyobb fiai között a területeket. Ekkor születtek Etéd, Küsmöd, Énlaka és Szolokma települések. Hazafele baktatott az apa legkisebb fiával amikor is megkérdezte, hogy ő nem békétlenkedik-e? A fiú válasza meghatározó volt "Adj ha akarsz apám!". Az öreg rámutatott a hegytetőre és megalapult Atyha.

No, de ha nem csak a szájról-szájra terjedő meséket vesszük alapul akkor máris rálehetünk a falu hosszú történelmi multjára is. A fundamentum már a tizenötödik században helyére kerülhetett, hiszen az első fennmaradt írásos feljegyzés még 1567-ből származik, amikor is "Atijja" néven említik. Ezután már csak a templom szomorú sorsáról akadnak biztos feljegyzések, hiszen az épület többször leégett, viharok fogtak ki rajta, földcsuszamlás mosta, de akárhány nehéz napot is biztosítottak neki az évek, még mindig büszkén virít ünneplő fehérben a falu legmagasabb pontján.

Ha megkérdezné bárki is, hogy mit szeretek ebben a faluban nem tudnék pontos választ adni. Ezt a falut nem látni, hanem inkább érezni kell. Érezni azt az átható szeretetet, amelyet minden egyes gally sugároz, megtapintani azt ami érinthetetlen, megfogni azt ami megfoghatatlan és mégis szeretni.

Poros kis házikónk szebb napokat is megélt már a dédnagyszüleim idején. Nem büszkélkedhet összkomfortal vagy több csillagos ellátással. Legfőbb ismertetőjele, hogy ez a falu első háza és mint egy hirnök fogad minden kedves vendéget. Ez a másik pillérvé a falunak, a híres falusi vendégszeretet, hiszen jó környéken, meleg szívek találhatóak. A kis közösség igen szeretetreméltó. Szebb, dúsabb napokat is megélték már az elmúlt századokban, azonban sok csapás érte őket is. Konkrét adatként csak az szolgál, hogy a rendszerváltás után még a falu meglévő háromszáz lakosa is egynegyedére csökkent. Nincs mit szépíteni azon, hogy a falu kiöregedett. Kétszer nagyobb az elhalálozás a faluban, mint a keresztelő és az esküvő együttvéve. De még akkor sem hiányzik az emberek lelkéből a szeretet.

Ebben a faluban a jószándék szűri át a kisujjakat is. A leginkább földműveléssel foglalkozó emberek nem csak fohászkodnak a mindennapi betevőjért, hanem tesznek is ennek érdekében. Még így is híresek az atyhai termések. Az atyhai pityóka, szilva, sajt meg orda komoly népszerűségnek örvend a közeli vidékeken. A szorgos-dolgos falusiak megteremtik maguknak a saját gazdaságukat, ahol a nők kenyeret, cipót, kalácsot sütnek, zöldséget termesztnek, a férfiak pedig a házi állattartás mellett egy szekér, netán egy traktor segítségével földet művelnek.

Itt még napjainkban teljesen normális dolognak számít, hogyha valaki lóháton feszít vagy egy lovas szekeret irányít. A kis köves út mintha egy teljesen új világot keresztenne, ahol teljesen idegen a nagyvilág nyüzsgése és zaja. Mindenki barát mindenkivel. Bárki elhalad egy szomszédos kapu előtt ékesen felhangzik az "Aggyon' Isten!". Bármennyire is kicsi a falu lakossága, ezek az emberek mintha külön régiókban élnek. Tekintettel lévén a falu régi múltjára teljes kis negyedek léteznek a faluban. Így tehát a falun végighaladva sorra áthaladunk Félszegen, Alszegen, Bojtoson, Komlóson vagy épp Márkos-dombján.

A faluban sajnos nincs túl nagy igény az oktatásra. Kevés a gyerek a faluban, de ők legalább egy új épület két kis osztályában járhatják az elemi éveket. Továbbtanulási lehetőség a község központjában, Korondon van de sokan még ezzel az esellyel sem élnek, mivel a gyerek kis korától a földművelést tanulja. Humoros megfogalmazással az iskola felsőoktatásnak is számíthat, mivel pontosan a templom mellett van, a falu legmagasabb pontján.

Szomorú, de teljesen érthető módon a temető sokkal népesebb ebben a faluban. Mámoros elfogultsága a döledező sírhantoknak teljesen megfogja az embert. Libabőrös lesz az ember attól a tudattól, hogy az elmúlt fél évezred lakosai hevernek ott és merülnek bele a végtelenségbe. A mohás, kopott sírfeliratok nagyrésze már olvashatatlaná vált. Némely elhunytak vagy nem maradt őse, hogy gondozza a sírját vagy már hosszú idő óta másfele kanyarodott az életük útja. A temetőt egy kiirthatatlan gaz nőtte be. Kicsit olyan mintha ezzel is óvna az elhunytak békéjét. Háborús hősök, sokat megélt öregek és szorgos parasztok egyaránt pihennek ott. Békéjük legyen csendes...

A falu másik központja a már említett negyedek kereszteződésénél található. Itt van a kisbolt, amely a kedves, öreg boltos kedve szerint nyit. Nincs is sok igény rá, mivel a legtöbb cikket az itt élők megteremtik maguknak, viszont mégis ez képezi a falu "szupermarketjét". Itt található viszont a falu egyik legfontosabb helyszíne, a bodega. Ide leginkább a férfiak járnak és többségük sörözni. Luxuscikkeknek számít a sör, mivel a komló nem terem az emberek kertjében, így azt kénytelenek megvenni. Biztos ott lapul a pincékben a bor, na meg persze a pálinka de ezeknek biztosan kellette lesz majd más időkben. A díszes kultúrotthon ritkán van teljes egészében kihasználva, leginkább csak távoli-fontos vendégek fogadásakor, nagyobb esküvőkön és az ezután járó kontyolókon illetve ünnepnapokon van teljes látogatottsága. Még ekkor is néha az általános

falusi divat példáját követve öltöznek az emberek, azaz nem hiányik a szalmakalap és a gumicsizma szolgál lábbeliként.

A falu védőszentje Mária Magdolna, ezért a falu július végén örvend a legtöbb látogatónak. Persze már mindenki csak úgy nevezi, hogy Magdolna vagy simán csak búcsú, viszont mindenki tudja, hogy mit jelent. Ez egy központosított esemény a község életében, amelyre számos elszármazott hazalátogat, a helyiek tárt szívekkel készülnek és ugyanígy távoznak az oda ellátogatók is. A régi templom mennyezetén hetykén virított a "Mária Magdolna könyörögi érettünk" fohász, amely a helyiek szavajárása mellett, talán a falu mottoja is lett. De ugye mindent megrág az idő vasfoga. Nem bánkodhatunk emiatt, mivel tudjuk, hogy Istentől való az akarat, amely felemeli a falakat.

Viszont elég is ennyit a falu magjáról mesélni, mivel ugye a falu nem csak a kikövezett utcáiról ismert. A közelben számos rét, kaszáló, megművelésre teljesen alkalmas föld, erdőrész és dombvidék található. Gyakran hajtják ki a juhokat vagy mennek kaszálni Dávid gödréhez, Málnás karéjába vagy éppen a helyi nyelv által jól ismert "Kadács Szádába". Itt nemrég nevezetes turista látványosság is épült. Az ugynevezett Fiasztető kilátó 980 méter magasban szilárdan áll és büszkén szemléli a környező hegyeket, dombokat, falvakat. Ellátni onnan a szovátai sós tavakig, feltekinthetünk a bucsini sípályákra, a völgyben ott találjuk a hatalmas sóhalmokat, illetve belátást nyerhetünk az egész székely föld szívébe.

Egy igazán szép hely, egy nagyon kedves vidék keblén. Így tudnám leginkább megfogalmazni, hogyha keretek között kellene, hogy beszéljek a faluról. Az a fenséges, bentről fakadó nyugalom és higgadság amely kifele sugároz. Nem azt a festői tájat kell itt megemlíteni ami a környéken található, nem azokat a állatokat akik nyugodtan merészkednek be a közelbe, hanem azt az egységes egészet, ami ezt mind egybeköti.

Nehezemre esik olyan dolgot elmagyarázni, amit még én sem értek. Talán egyedül csak a falu vénei tudnák igazán elmesélni, milyen igazán atyhainak lenni. Némelyüknek a leghoszabb táv elhagyni a kis falvat talán épp csak Udvarhely vagy Csíkszereda volt. Nem érdekli őket a nagyvilág, nem kavarja fel őket a világ válság vagy az infláció. Békésen élik nyugodt életüket egészségben, békességben. Mintha egy teljesen más világ falain belül az élet is más lenne.

Véleményem szerint az érzéseket nem lehet megmagyarázni, azok legfeljebb csak kategorizálhatók. Vannak jó és kellemetlen érzések, ilyen egyszerű! Ezért van az, hogy ami ebben a kis domb tetőre épített falucskában történik az valami leírhatatlan, megmagyarázhatatlan. Melegen ajánlom minden nyitott szívű, tiszta lelkű embernek hogy látogassa meg ezt a kis helyet, hogyha kíváncsi a matt szépségre vagy egyszerűen csak ki szeretne kapcsolódni egy igazán nyugtató légkörben. Én hálás vagyok azért a múltért amit a falutól kaptam. Atyha, így szeretlek én téged!